Sándor István - Dudás Miklós:

A fehérkarmú vércse (Falco naumanni) a Hortobágyon

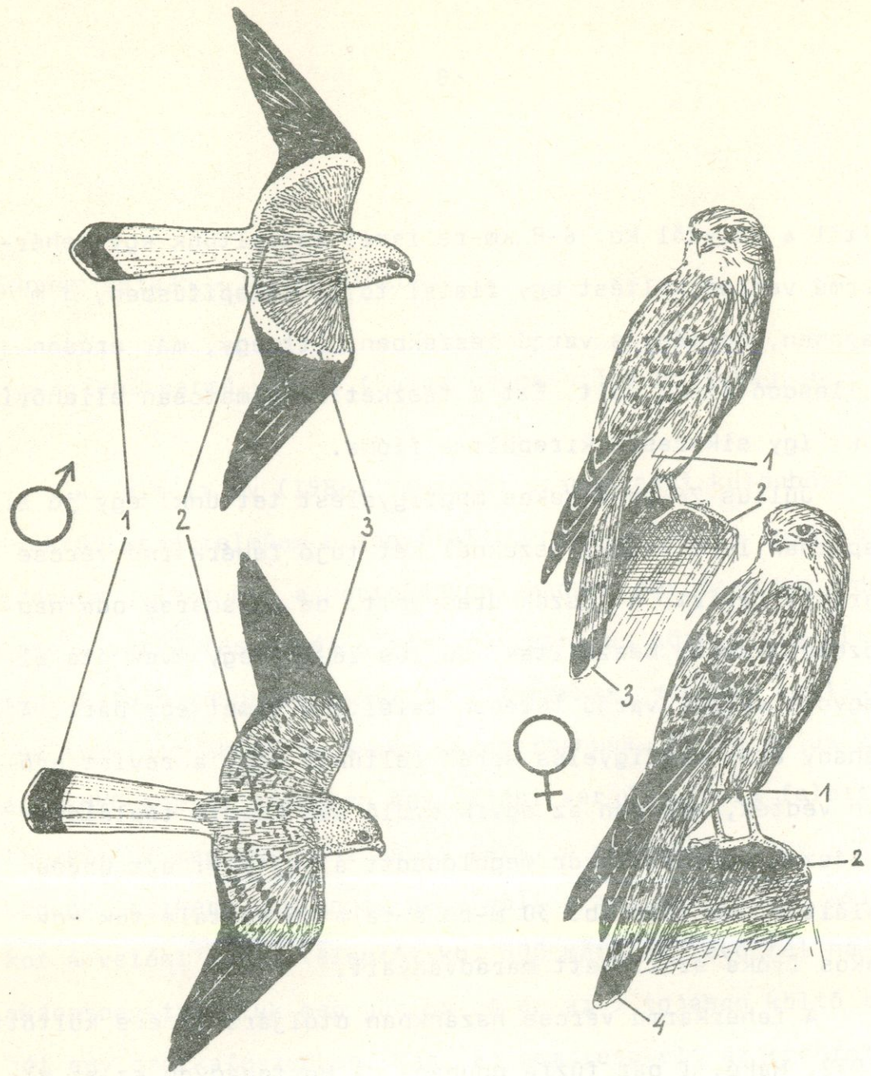
Az elmúlt év (1988) tavaszán számos adat különböző helyekről egyértelműen bizonyította, hogy ez a faj inváziószerűen jelent meg a Hortobágyon. Magunk egy fasorban, dolmányos varjú fészeknél a párt nászrepülés közben figyeltük meg. A tojó többször behúzott a fészekre, azonban költést nem sikerült abban az évben bizonyítanunk. Ez év május 28-án a HNP északi részében egy vetési varjú kolónia felett figyeltünk meg egy nászrepülő párt, s reméltük, hogy itt fogunk fészkére bukkanni. Nagy volt a meglepetésünk, amikor a vetési varjú teleptől kb. 500 méterre lévő fél ha-os akácosban találtuk meg június 10-én az 5 tojáson költő tojót egy szarkafészekben. Más faj nem fészkelt az erdőfoltban. Június 24-én ellenőriztük a fészket, s két, négy-öt napos fiókát és egy erősen kotlott tojást találtunk, - két tojás eltűnt. Június 28-án el akartuk távolítani a zápnak vélt tojást, de helyette egy kb. kétnapos fiókát találtunk a másik két fióka mellett.

Két nap múlva újból megfigyeléseket kívántunk végezni, de a két szülő nem mozgott a fészek környékén, s a három fióka eltűnt nyomtalanul a fészekből. A környék tüzetesebb átvizsgálása során a fészek alatt erdei fülesbagoly pihe- és fedőtollakat találtunk, ebből arra következtettünk, hogy csak ő "foszthatta ki" a fészket. Július 7-én

ettől a helytől kb. 6-8 km-re ismét észleltünk egy fehérkarmú vércse költést egy fiatal tölgy telepítésben, 3 m magasan, dolmányos varjú fészekben. Itt egy, már erősen tollasodó fióka volt. Ezt a fészket folyamatosan ellenőriztük, így sikeresen kirepült a fióka.

Július 26-án érdekes megfigyelést tettünk: egy jó állapotban lévő szarkafészeknél két tojó fehérkarmú vércse tartott revírt. A fészek üres volt, de a madarak oda napközben gyakran beszálltak. Július 28-án, egy évek óta elhagyott vetési varjú telepen találtunk ismét egy párt. A néhány órás megfigyelés során feltűnt, hogy a revírt erősen védték, azonban az egyik szülő sem hozott táplálékot. A fészek vizsgálatakor megoldódott a rejtély: azt üresen találtuk, de tőle kb. 30 m-re a talajon megtaláltuk egy tokos fióka széttépett maradványait.

A fehérkarmú vércse hazánkban utoljára 37 éve költött (1952, Makó, 1 pár fűzfa oduban). A Hortobágyon ez az első biztos fészkelése, s reméljük, hogy ez a faj is tartósan megtalálja életfeltételeit, színesítve a hazai madárvilágot.

Falco naumanni (felül)
Falco tinnunculus (alul)

Endes Mihály:

Adatok a tiszai Alföld denevérfaunájához

E témakörből lapunk elődje, a Természettudományos Tájékoztató 1988-as I. számában jelent meg közleményem, s most az azóta összegyűlt (1988 és 89-ből) jelentősebb, érdekesebb adatokról számolok be.

Nagy patkósorrú denevér (Rhinolophus ferrumequinum): Sátoraljaújhelyen, padláson 1 ad., Konyáron, padláson 1 ad. Ezek feltehetően átnyaraló hímek, melyek a közeli populációkhoz tartoznak. Pácin, padláson 30-as állomány, szopós fiatalokkal. Álmosdon, az előzőleg jelzett (CALANDRELLA, 1989. II/1.) példányok nem csak átmenetileg tartózkodnak, miután e nyáron is ott találtam őket.

Tavi denevér (Myotis dasycneme): a fentebb idézett CALANDRELLA számban a Szatmári-síkságról közlök adatokat. Pácinban, padláson, az előző fajjal együtt 200 példány él és szaporodik. A helybéli lelkész nagy lelkesedéssel és gondossággal őrködik zavartalanságuk felett.

Közönséges denevér (Myotis myotis): Anarcs, padláson 1 elpusztult; Aranyosapáti, padláson 1 elpusztult; Botpalád, Tyto köpetben 1 pld.; Hete, padláson 1 elpusztult; Pácin, padláson, az előző két faj populációi között 1